

Utbildningsinspektion i Östra skolan och Järlindsskolan, förskoleklass och grundskola årskurs 1–6

UTBILDNINGINSPEKTIONENS SYFTE

Skolverkets utbildningsinspektion skall bidra till kvalitetsförbättring genom att bedöma hur verksamheterna arbetar i riktning mot de nationella målen för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, barn- och ungdomsutbildning och vuxenutbildning. En väsentlig del i inspektionen är att granska kvalitetsarbetet och förmågan att utveckla den egna verksamheten.

Inspektionens inriktning

Inspektionsutredningen inriktas mot sex områden. De är särskilt väsentliga för att säkra att alla barn, elever och vuxenstuderande får den omsorg och utbildning som de har rätt till enligt nationella bestämmelser. De sex områdena, som granskas utifrån flera olika aspekter och frågeställningar, är:

Resultaten:

1. Kunskaper, utveckling och lärande

Verksamheten:

2. Arbetsmiljö och delaktighet
3. Pedagogisk verksamhet och undervisning
4. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Förutsättningarna:

5. Tillgång till utbildning och omsorg
6. Resurser

I denna rapport behandlas i första hand förhållanden som avviker positivt eller negativt från vad som förväntas i fråga om utbildningskvaliteten enligt de nationella bestämmelserna. Några aspekter behandlas dock i alla aktuella verksamheter, nämligen kunskapsbedömningen och betygssättningen, kvalitetsarbetet, rektorsfunktionen, personalens kompetens, läromedel och utrustning, likvärdiga möjligheter vid funktionsnedsättning och stödinsatser, arbetet med övergripande hälsomål i läroplanerna, bedömning av lärandet och betygssättningen. En helhetsbedömning och motiveringar till bedömningarna görs inom varje granskningsområde.

Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån läroplaner och övriga författningar. Inspektörernas sakkunskap och erfarenheter av jämförbara verksamheter är också betydelsefulla. Analyserna av den insamlade informationen syftar till att klargöra om de lokala lösningarna och systemen fungerar väl. Rapporten avslutas med en sammanfattande bedömning som utgör underlag för Skolverkets beslut, riktat till huvudmannen, angående förbättrings- och kritikområden.

Genomförandet av inspektionen i Östra skolan och Järlindsskolan

Skolverket sände den 18 november 2004 skriftlig information till kommunen om att verksamheten skulle inspekteras och om inspektionens syfte och genomförande. Inspektörsteamet med ansvar för inspektionen i Östra skolan och Järlindsskolan har bestått av undervisningsråden Tomas Johansson och Tommy Bucht. Besök i Östra skolan och Järlindsskolan inleddes den 22 februari 2005 och avslutades den 24 februari 2005.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna. Skolverket följer därefter upp eventuella krav på åtgärder som riktas till huvudmannen och vilka effekter i övrigt som utbildningsinspektionen leder till. Tidpunkter för uppföljningen framgår av Skolverkets beslut.

Underlag

Underlaget till denna rapport består av dels dokument från kommunen och Östra skolan och Järlindsskolan, dels den information som samlats in vid observationer, intervjuer och samtal under besöket. Rapporten grundar sig också på annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt.

I Östra skolan och Järlindsskolan genomfördes formella intervjuer med rektor, personal, föräldrar samt barn och elever. Under inspektionen fördes också samtal med övrig personal. Lektioner i de flesta årskurser samt förskoleklassen besöktes.

Beskrivning av skolan/rektorsområdet

Östra skolan och Järlindsskolan	Antal barn/elever
Förskoleklass	47
Grundskola	320

Östra skolan och Järlindsskolan är belägna i de centrala delarna av Falun. Samtliga elever bor i skolornas närområden. Järlindsskolan har 36 elever medan Östra skolan har 284 elever. Skolorna tillhör Varpans skoldistrikt.

Utbildningen vid Järlindsskolan omfattar årskurs 1–3 och utbildningen vid Östra skolan omfattar förskoleklass och årskurserna 1–6. I anslutning till båda skolorna finns fritidshem. Fritidshemsverksamheten omfattas inte av denna inspektion. På Järlindsskolan finns tre klasser en klass 1 och två 2–3 klasser. På Östra skolan finns två parallella klasser i varje årskurs inklusive förskoleklasserna. Den pedagogiska personalen på Östra skolan är indelad i tre arbetslag spår 1 och spår 2 samt specialpedagoggruppen. På Järlindsskolan finns av naturliga skäl bara ett arbetslag.

Personalen i förskoleklassen består av motsvarande tre heltidstjänster och vid Östra skolan 1–6 finns 19,58 lärartjänster, vilket motsvarar 6,89 lärare per 100 elever. I Järlindsskolan finns ingen förskoleklassverksamhet. På Järlindsskolan finns motsvarande 2,49 heltidstjänster för lärare vilket motsvarar 6,91 lärare per 100 elever.

Östra skolan uppfördes 1955 och en större tillbyggnad gjordes 1986. Skolan genomgick en större renovering 2000. Järlindsskolan byggdes 1959 och renoverades 1993.

Fokus i denna rapport kommer att ligga på verksamheten i Östra skolan beroende på att Järlindsskolan avvecklas när vårterminen 2005 har avslutats. Personal och elever kommer då att flyttas över till Östra skolan.

Bedömning

1. Kunskaper, utveckling och lärande

Kunskaper relaterade till kursplanernas mål

Lärarna på Östra skolan uppger att de ibland redovisar vad ett visst moment skall handla om, i vilken mån denna information kopplas till målen i kursplanerna varierar mellan olika moment och lärare. Eleverna uppger att de nästan bara hör talas om målen i samband med utvecklingssamtalen. Några elever uppger att några lärare ibland berättar om vad eleverna skall lära sig medan andra lärare sällan eller aldrig gör det. Inspektörerna bedömer därför att skolan bör skapa rutiner så att alla elever kontinuerligt informeras om målen för undervisningen.

På Östra skolan visar resultaten från de nationella proven i årskurs 5 våren 2004 att 97 procent av eleverna uppnådde målen i svenska, 93 procent i engelska och 88 procent i matematik. Jämfört med vårterminen 2003 har resultaten försämrats både i engelska och i matematik där 98 respektive 90 procent av eleverna i årskurs 5 uppnådde målen på de nationella proven. I svenska var det 100 procent som uppnådde målen år 2003. Sett över de senaste åren har skolan uppvisat ett ojämnt resultat i engelska läsåret 2001/02 var det bara 80 procent som uppnådde målen. Skolledningen uppger att den analyserat de försämrade resultaten och att man även vidtagit en del åtgärder för att förbättra undervisningen framför allt i engelska.

På Östra skolan saknas rutiner för att analysera och följa upp resultaten i årskurs 5. I svenska, engelska och matematik har skolledningen tagit del av resultaten och även analyserat dessa. I övriga ämnen finns inga dokumenterade resultat och skolledningen vet bara i grova drag hur många elever som har nått respektive inte nått målen i årskurs 5. Konsekvensen blir att skolledningen inte kan se om elevernas måluppfyllelse i något eller några ämnen är svag, vilket kan medföra att adekvata åtgärder inte sätts in. Skolledningen uppger att den individuella utvecklingsplanen som håller på att arbetas fram kommer att kunna vara till nytta i detta avseende.

På Järlindsskolan saknas mål för vad eleverna skall uppnå när de lämnar årskurs 3. Det finns heller inte några rutiner för hur eventuella resultat skall följas upp och analyseras, det är därför svårt att bedöma vilka resultat som eleverna nått.

Inspektörerna bedömer att eleverna i årskurs 5 på Östra skolan ändå presterar goda resultat i matematik, svenska och engelska. Eftersom uppgifterna om elevernas resultat i övriga kursplaneämnen är osäkra avstår inspektörerna från att bedöma dessa. Inspektörerna bedömer vidare att skolan bör utveckla rutiner för att analysera och följa upp elevernas resultat i samtliga kursplaneämnen och inte bara i svenska, engelska och matematik.

Utveckling och lärande relaterat till läroplanens mål kring kunskaper

Östra skolan gör kontinuerliga uppföljningar av elevernas måluppfyllelse. Resultaten visar att eleverna överlag bedöms ha förmågan att arbeta självständigt men också att tillsammans med andra självständigt lösa olika problemställningar. De bedöms även kunna framföra åsikter och ha ett kritiskt förhållningssätt. Eleverna kan också formulera frågor på ett sätt som leder till ökad förståelse och ökat lärande. Personalen uppger att det finns möjligheter för eleverna att arbeta i sin egen takt. Inspektörerna bedömer att skolans resultat av arbetet med läroplanens mål kring kunskaper och att skolans system och rutiner för att följa upp dessa är av god kvalitet.

Utveckling och lärande relaterat till läroplanens mål kring normer och värden

På Östra skolan och Järlindsskolan har inspektörerna erfarit att det allmänt råder ett gott klimat bland elever och personal. Inspektörerna fick under besöket intrycket att eleverna är öppna och hjälpsamma. Inspektörerna observerade inget klotter eller annan skadegörelse och bedömer därför att eleverna tar ansvar för arbetsmiljön på skolan, vilket också de utvärderingar som skolan gör visar.

Det finns gemensamma trivselregler och dessa är kända av eleverna. Föräldrarna uppger att eleverna känner sig trygga i skolan, vilket också bekräftas av eleverna. Eleverna uppger att det ibland förekommer kränkande behandling på skolan, men de anser att personalen i allmänhet är bra på att ta tag i problemen när de får kännedom om dem. Östra skolan gör också regelbundna uppföljningar av måluppfyllelsen vad gäller läroplanens mål kring normer och värden. Resultaten visar att eleverna känner sig trygga, att eleverna respekterar varandra och omfattar demokratiska värderingar. Eleverna uppger att om något händer kan de gå till någon lärare och berätta.

Av vad som framkommit under inspektionen kan eleverna göra sin stämma hörd exempelvis via elevråd och klassråd. Eleverna tycker också att det är viktigt att få vara med och bestämma. Ett resultat av elevrådets arbete är att eleverna varit med och påverkat vilka regler som skall gälla för att bära huvudbonad, regler för mobiltelefoner, byte av smör i matsalen, att klockor sattes upp i omklädningsrummen och skolgårdens utformning i begränsad omfattning. Inspektörerna bedömer att skolans former för uppföljning av elevernas måluppfyllelse kopplad till läroplanens mål att sträva mot, är av god kvalitet.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att elevernas kunskapsresultat i svenska, engelska och matematik i årskurs 5 är goda på Östra skolan och sko-

lans former för att följa upp resultaten av arbetet med läroplanens strävansmål är av god kvalitet. Skolan bör dock skapa former för att kunna följa upp resultaten i samtliga kursplaneämnen. Inspektörerna bedömer slutligen att skolan bör skapa rutiner så att eleverna kontinuerligt informeras om målen för undervisningen.

2. Arbetsmiljö och delaktighet

Samverkan i skolmiljön

Inflytande och delaktighet för elever och föräldrar är frågor som utgör två av de mål som skolstyrelsen lagt fast som prioriterade mål för skolorna i Falu kommun.

På Östra skolan genomförs klassråd regelbundet i årskurs 3–6. I regel sker det en gång i veckan. Ordförande i klassrådet är någon av eleverna. I förskoleklassen och årskurs 1–2 har man inget klassråd, utan har gemensamma samlingar istället. Där får eleverna öva på att göra egna val och bestämma saker genom majoritetsbeslut. Vissa av de frågor som tas upp i klassråden förs vidare till elevrådet.

Eleverna får ibland vara med och påverka valet av arbetssätt och innehåll i form av att exempelvis ha inflytande över valet av tema. I årskurs 4 får eleverna pröva på olika arbetssätt och sedan reflektera över hur det fungerade. Syftet är att den enskilde eleven skall lära sig att välja och att denne skall få insikt i vad som fungerar bäst för henne/honom. I någon av de lägre årskurserna förekommer självständighetsarbete där läraren för enskilda samtal med eleverna om vilka kunskaper de har och vad de vill arbeta med. I idrott och hälsa får eleverna ibland både planera och leda en enskild lektion. Detta är några exempel, men spridningen mellan olika lärare är stor, vilket också framgår av skolans kvalitetsredovisning. Skolan har i kvalitetsredovisningen en översiktlig gemensam strategi för hur elevinflytandet i undervisningen och utvärdering av det egna lärandet skall organiseras. Den har dock ännu inte genomförts i alla klasser och det återstår en hel del att göra innan målen har uppnåtts i detta avseende. Även i intervjuer med lärare och elever och vid observationer i verksamheten framkommer att elevernas inflytande är begränsat. Inspektörerna bedömer därför att elevernas delaktighet i planering, genomförande och utvärdering av undervisningen är begränsad och bör utvecklas och förbättras på Östra skolan.

Skolan har inget föräldraråd, nyligen gjordes ett försök att starta upp ett, men det var bara fyra föräldrar som visade intresse för att delta. På skolan finns en föräldraförening som bjuder in till bokbytarkvällar, höstfest m.m. Frågor kring den fysiska utomhusmiljön har också diskuterats på föreningens möten. Skolan går också ut med en föräldraenkät en gång per år för att fånga upp vad föräldrarna tycker om skolans verksamhet. Inspektörerna bedömer att skolans samverkan med föräldrarna är av god kvalitet.

Värdegrundsarbetet

På skolan är värdegrundsfrågor en viktig del i den pedagogiska verksamheten. Det förebyggande arbetet består bland annat av att en lektion i veckan schemalagts för ämnet ”värdegrund”. På dessa lektioner används bland annat material

från projekt Charlie, vilket exempelvis innebär att man arbetar med samarbets- och värderingsövningar samt har diskussioner kring rätt och fel eller vad som utmärker en bra kompis. Ett annat inslag i det förebyggande arbetet består av att elever från årskurs 6 har gjort PRAO som hjälplärare i årskurs 3. I några klasser arbetar man också med massage.

Skolan genomför också en trivselenkät två gånger per termin. I den får eleverna svara på frågor om hur de trivs i skolan, förekomsten av mobbning etc. Dessa frågor tas även upp under de regelbundna förekommande utvecklingssamtalen. Skolans gemensamma tolkning av värdegrunden beskrivs översiktligt i skolans lokala arbetsplan. Eleverna uppger att de märker att lärarnas tolkning av vad som accepteras och vad som inte accepteras varierar, vilket får till följd att vissa lärare inte ingriper i en situation när andra gör det. Inspektörerna bedömer därför att skolan bör arbeta för att uppnå en mer samstämmig tolkning och tillämpning av värdegrunden.

Personalen uppger att de är duktiga på att ta tag i eventuella konflikter direkt när de inträffar. Personalen uppger att det råder nolltolerans när det gäller kränkningar av olika slag. Eleverna säger att de vet vart de skall vända sig om problem uppstår.

På skolan finns ett särskilt antimobbningsteam, vars uppgift är att bekämpa och ta tag i mobbning. Teamet har tydliga rutiner för hur ett potentiellt fall av mobbning skall hanteras. Det jobbar efter den så kallade "Farstamodellen", men med skillnaden att föräldrarna informeras på ett tidigt stadium. Det gäller både föräldrarna till den som utsatts och till den eller de som utsatt någon för mobbning.

Efter att ett ärende har klarats upp av antimobbningsteamet görs ett flertal uppföljningar för att säkerställa att problemen verkligen upphört och inte har uppstått igen. Några elever känner till att det finns ett mobbningsteam och vilka som ingår medan andra inte ens vet att teamet existerar. Det skrivs inga åtgärdsprogram vare sig för den som utsätter andra för kränkande behandling eller för den som blir utsatt. Inspektörerna bedömer att skolan skall se över sina rutiner så att det upprättas åtgärdsprogram i de fall där elever får särskilt stöd på grund av att de är involverade i kränkande behandling.

Det finns också trivselregler som skolledningen och personalen har utarbetat, men både elever och föräldrar har getts möjligheter att lämna synpunkter. Reglerna går med jämna mellanrum igenom med barnen. Eleverna uppger att de väl känner till dessa regler.

På Östra skolan finns en "handlingsplan mot mobbning". Inspektörerna konstaterar att programmet saknar ett vuxen-elevperspektiv. Programmet handlar uteslutande om mobbning som är en form av kränkande behandling, men utelämnar andra former, även sådana som uppstår vid enstaka tillfällen. Skolan har förvisso rutiner för hur man skall agera, men dessa återges högst översiktligt i programmet och det framgår exempelvis inte när föräldrar skall kontaktas eller hur den fasta struktur som antimobbningsteamet använder sig av ser ut.

Skolan bör komplettera programmet utifrån ovanstående. Inspektörerna vill i sammanhanget peka på att det är viktigt att involvera såväl elever, personal som föräldrar i framtagandet av programmet.

Skolhälsovård

Alla klasser på Östra skolan och Järlindsskolan har en schemalagd rörelsetimme varje dag som eleverna inte har idrott och hälsa på schemat. Timmen skall vara minst 30 minuter och kan exempelvis bestå av promenader, lekar, brännboll, motorikträning m.m. Eleverna får ibland bestämma själva vad timmen skall innehålla. På Järlindsskolan försöker man också utnyttja de naturnära omgivningarna och har förlagt en del undervisningsmoment utomhus, en gång i månaden är man ute en heldag.

Inspektörerna bedömer att både Östra skolans och Järlindsskolans arbete med hälsomålen är av god kvalitet.

Skolan erbjuder elevhälsovård genom en skolsköterska som delas med Montessoriskolan och Järlindsskolan. Skolläkaren gör besök på skolan vid behov. Skolan har också tillgång till kuratorer, en specialpedagog och en person som är expert på talproblematik som delas med de andra skolorna i Varpans skoldistrikt. Inspektörerna bedömer att skolhälsovård erbjuds i enlighet med författningarnas krav.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att skolans arbete med arbetsmiljö och delaktighet bör förbättras. Inspektörerna bedömer dock att skolans arbete med hälsomålen är av god kvalitet, liksom skolans samverkan med föräldrarna. Inspektörerna bedömer vidare att skolan bör förbättra elevernas delaktighet i planering, genomförande och utvärdering av undervisningen. Skolan bör komplettera programmet mot kränkande behandling och bör också arbeta fram en mer samstämmig tolkning och tillämpning av skolans värdegrund. Inspektörerna bedömer slutligen att skolan skall se över sina rutiner vad gäller upprättande av åtgärdsprogram i samband med kränkande behandling.

3. Pedagogisk verksamhet och undervisning**Lokala mål och innehåll**

Östra skolan har en lokal arbetsplan/vision i vilken skolans mål och arbetsformer beskrivs. Personalen uppger att de varit delaktiga i att ta fram planen. I arbetsplanen beskrivs i punktform de åtgärder som skolan skall vidta under läsåret för att nå de beskrivna målen. I planen redovisas mål och kopplingen till skolans kvalitetsredovisning är tydlig. Inspektörerna bedömer att skolans lokala arbetsplan är av god kvalitet.

På Järlindsskolan finns lokala konkretiserade mål i svenska och matematik. Likaledes saknar Östra skolan mål för vad eleverna skall kunna när de lämnar årskurs 6. Ambitionen är dock att det pågående arbetet med individuella utvecklingsplaner skall leda fram till att lokala konkretiseringar av kursplanernas mål arbetas fram för samtliga årskurser i svenska, engelska och matematik. Även lokalt konkretiserade strävansmål skall tas fram.

Enligt inspektörerna bör nationella kursplaner tolkas och utvecklas lokalt på ett sådant sätt att det klargörs vad undervisningen skall innehålla och hur den skall utformas för att leda mot de nationellt fastställda målen. Rektorn ansvarar för att sådana diskussioner kommer till stånd. Det lokala arbetet för att tydliggöra och konkretisera de nationella målen har olika syften. Det utgör ett underlag för

planeringen av undervisningen, det ligger till grund för information, diskussion och samråd med elever och föräldrar och för bedömningen av elevens kunskaper.

Arbetssätten

Skolledningen uppger att skolan präglas av ett salutogent arbetssätt, vilket innebär att man fokuserar på vad eleven kan istället för på vad eleven inte kan. Det förekommer varierande arbetssätt på skolan, eleverna arbetar både enskilt och i grupp även om det är enskilt arbete som är vanligast förekommande. Eleverna uppger att man får arbeta i sin egen takt och en elev som hunnit långt i matematik behöver inte invänta klasskamraterna utan får arbeta vidare i sin egen takt. Temaarbete förekommer också på skolan och då brukar eleverna ges möjlighet att påverka valet av tema. Inspektörerna bedömer att skolan har varierande arbetssätt av god kvalitet.

Individanpassning, individuell studieplanering och stöd

Östra Skolan har tre speciallärare och en specialpedagog som tillsammans har motsvarande 2,5 heltidstjänst som speciallärare. En av dessa är utbildad specialpedagog, medan de övriga har speciallärarutbildning i varierande omfattning. En av de fyra har dessutom en talpedagogutbildning. Tillsammans med skolköterskan bildar de ett eget arbetslag kallat specialpedagoggruppen.

En av gruppens uppgifter är att kartlägga behoven av särskilt stöd och för detta används ett antal olika metoder. De har vissa kontakter med förskoleklasserna för att fånga upp eventuella behov som kan uppstå när barnen skall börja i årskurs 1. När eleverna börjar i årskurs 1 har någon av speciallärarna ett enskilt samtal med varje elev. Skolan använder sig av screening för att upptäcka elever som har svårigheter med att läsa och skriva, screening genomförs i årskurs 1 och 4. De nationella proven samt en del andra tester utgör tillsammans med iakttagelser från lärare och speciallärare andra sätt att upptäcka elever som är i behov av särskilt stöd. En mer noggrann och fördjupad utredning görs tillsammans med de elever som visar sig behöva specialpedagogiskt stöd.

Speciallärarna bedriver specialundervisning med enskilda elever, men fungerar också som handledare till lärarna på skolan.

För alla elever som har behov av och får särskilt stöd har åtgärdsprogram upprättats. Programmet skrivs av någon av klassläraren tillsammans med specialläraren och elevens föräldrar.

Om en elev som är i behov av särskilt stöd upptäcks, diskuteras frågan först i arbetslaget och med föräldrarna. Om problemet kvarstår trots arbetslagets insatser vänder sig arbetslaget till specialpedagoggruppen. Gruppen gör en utredning och utarbetar förslag till åtgärder. Förslaget diskuteras med berörd rektor som är beslutsfattare i ärenden om särskilt stöd. Vid behov genomförs en elevvårdskonferens innan rektorn fattar ett beslut. I gruppen ingår elevvårdspersonal, berörd rektor och skolans speciallärare. Inspektörerna bedömer att det på skolan finns mycket väl fungerande utrednings- och analysförfaranden för att identifiera och åtgärda elevers behov av särskilt stöd.

Förutom mer traditionella stödinsatser såsom specialundervisning erbjuder skolan elever med socioemotionella svårigheter att gå igenom ett program som kallas ART (Aggression Replacement Training), deltagande är frivilligt och det handlar om att öva eleven i att kontrollera sin ilska. Resultaten för de elever som genomgått programmet uppges vara genomgående positiva.

Östra skolan har inga individuella studieplaner ännu, men det pågår ett arbete med att utveckla sådana, i första hand för svenska, matematik och engelska, men ambitionen är att därefter gå vidare med de övriga ämnena. Ambitionen är att tillsammans med varje enskild elev sätta upp individuella mål i de olika ämnena, som sedan regelbundet följs upp. Det kan innebära att elever i samma klass, trots att de är jämnåriga, kommer att arbeta för att uppnå helt olika mål, beroende på hur långt de har kommit i sin kunskapsutveckling.

Vägledning och utvecklingssamtal

Klassföreståndaren, eleven och föräldrarna har utvecklingssamtal en gång per termin. I några enstaka fall förekommer att eleven inte är med. Skolan gör regelbundna uppföljningar av utvecklingssamtalen med hjälp av enkäter som elever och föräldrar får fylla i.

Personalen uppger att man vid utvecklingssamtalet relaterar elevens prestationer till uppnåendemålen för årskurs 5, dock inte i alla ämnen, hem- och konsumentkunskap är ett sådant exempel. Eleverna uppger att större delen av tiden används till svenska, engelska och matematik. Inspektörerna bedömer att skolan bör förbättra informationen i samband med utvecklingssamtal i syfte att ge elever och föräldrar en tydligare bild av elevens utveckling i samtliga ämnen. Inspektörerna vill också framhålla att den enskilde eleven alltid skall vara med på utvecklingssamtalet.

Utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning

Skolledningen uppger att det är den enskilde läraren som följer elevernas kunskapsutveckling i vardagen. Hur utvecklingen dokumenteras avgörs också av läraren. Något enhetligt system finns inte utan det är upp till varje lärare att bestämma hur elevernas kunskapsutveckling följs och dokumenteras. Det pågående arbetet med individuella utvecklingsplaner kommer dock att innebära att det skapas enhetliga former för att dokumentera elevernas kunskapsutveckling. Inspektörernas bedömning i detta avseende återfinns i avsnitt 1.

Personalen uppger att diagnostiska prov och nationella prov används för att följa elevens kunskapsutveckling. I slöjd används en digitalkamera för att dokumentera elevernas utveckling, bilderna lagras sedan i en digital elevakt där läraren har möjlighet att löpande tillfoga kommentarer allt eftersom eleven utvecklas. I förskoleklassen används en språkstege med tillhörande diagnostiska tester.

Samverkan och öppenhet

Skolans ambition är att göra studiebesök i den mån det är möjligt. Både brandkåren och civilförsvaret har varit på besök i skolan och berättat om sina verksamheter. Skolan organiserar också studiebesök på föräldrars arbetsplatser.

Eleverna har sammanlagt en dag PRAO i årskurs 6. De har också en dags PRAO i matsalen under årskurs 5. Inspektörerna bedömer att skolans kontakter med det omgivande samhället är begränsade och bör förbättras.

Beträffande sammanslagningen mellan Järlindsskolan och Östra skolan har skolledningen en konkret och detaljerad plan för hur sammanslagningen skall genomföras på ett bra sätt.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att skolans pedagogiska verksamhet är av god kvalitet. Inspektörerna bedömer vidare att det på skolan finns mycket väl fungerande utrednings- och analysförfaranden för att identifiera och åtgärda elevers behov av särskilt stöd. Skolan bör dock förbättra informationen vid utvecklingssamtal och förbättra skolans kontakter med det omgivande samhället.

4. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Ansvarsfördelning, beslutsordning och kommunikation

I Falu kommun ansvarar skolnämnden för grundskolan och förskoleklassen. Det är skolförvaltningen som skall genomföra styrelsens mål i det dagliga arbetet. Till förvaltningen kopplas olika stödfunktioner som t.ex. ekonomi, kvalitetssäkring m.m. Målen i kommunens skolplan är gemensamma för alla skolor i kommunen. De är sorterade under olika målområden, "hälsa idrott, kultur turism, media IT, naturvetenskap och teknik, elevernas delaktighet och inflytande, föräldrarnas delaktighet och inflytande, kvalitetsredovisning samt nöjdhet". Utifrån dessa målområden har rektorerna på enheterna i uppdrag att ta fram arbetsplaner där åtagande, arbetssätt och uppföljning beskrivs.

Rektorerna uppger att kommunens organisation för grundskoleverksamheten är tydlig och att nästan all kontakt med skolförvaltningen sker via distriktschefen.

Rektors ansvar, befogenheter och funktion

Östra skolan och Järlindsskolan leds av två rektorer. De har en tydlig uppdelning av ansvaret mellan sig. Den ene rektorn ansvarar för spår 2 och specialpedagoggruppen medan den andre är ansvarig för spår 1 och Järlindsskolan. Eftersom alla lärare och elever tydligt är knutna till något av arbetslagen råder det bland de två rektorerna inga tveksamheter om vem av dem som är ansvarig för en viss elevs utbildning. Vid inspektionen har dock framkommit att det är otydligt för lärarna och eleverna hur ansvarsfördelningen ser ut mellan rektorerna. Inspektörerna bedömer därför att skolledningen bör tydliggöra för personal och elever hur ansvarsfördelningen ser ut.

Personalen på skolan efterlyser en tydligare pedagogisk ledning, eftersom de pedagogiska diskussionerna idag mest förs inom arbetslagen, lärare emellan. Skolledningen deltar sällan i de pedagogiska diskussioner som förs. Inspektörerna bedömer därför att skolledningen bör utveckla det pedagogiska ledarskapet och i större omfattning än idag initiera och delta i diskussioner om hur det pedagogiska arbetet skall utvecklas i Östra skolan i framtiden. Vad gäller skolledningens förtroenhet bedömer inspektörerna att skolledningen är förtrogen med den dagliga verksamheten på skolorna.

Kvalitetssäkring och förbättringsarbete

Skolledningen har upprättat dokumenterade verksamhetsrutiner för en rad olika områden. Av rutinerna framgår tydligt vad som är syftet, målen samt vilka konkreta insatser som skall vidtas för att uppnå målen. Dessa rutiner har en tydlig koppling till skolans lokala arbetsplan.

Skolledningen uppger att skolplanen inte har behandlats i personalgruppen, men att skolledningen gått igenom den för att kontrollera att skolan arbetar med de områden som berörs i planen.

I Östra skolans kvalitetsredovisning beskrivs ett antal mål som tydligt avspeglar mål från läroplanen. I kvalitetsredovisningen beskrivs mål, hur man arbetat, måluppfyllelsen samt de åtgärder som skall vidtas för en förbättrad måluppfyllelse. Resultaten som redovisas bygger på de kontinuerliga utvärderingar som arbetslagen gör och som de sedan lämnar in till rektorn. Utvärderingarna görs med utgångspunkt från den lokala arbetsplanen och kvalitetsredovisningen. Skolledningen har utarbetat en plan av vilken det framgår när de olika delarna i den lokala arbetsplanen skall utvärderas. Det framgår också var ansvaret ligger för att utvärderingarna skall genomföras. Östra skolan använder bland annat Skolverkets kvalitetskriterier i BRUK för att mäta måluppfyllelsen.

När det gäller de uppgifter som redovisas som resultat beskrivs allt som oftast vad som gjorts och i vilken mån målen har uppnåtts. Därefter redovisas konkreta åtgärder som tydligt är kopplade till måluppfyllelsen. När det gäller själva målen redovisas de i vissa fall som mål i andra fall bara som prioriterade målområden såsom exempelvis ”jämförbarhet”.

Inspektörerna bedömer att Östra skolans kvalitetsarbete och kvalitetssäkrings-system är av god kvalitet, men att skolan kan tydliggöra målen i kvalitetsredovisningen.

Vid skolan finns en grupp som består av en representant från respektive arbetslag och rektorerna. Gruppen skall fungera som förbindelselänk mellan skolledningen och lärarkollegiet, det främsta syftet är inte att förmedla information i utan gruppen skall vara ett forum där arbetslagen kan framföra information till skolledningen.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att skolledningen är väl förtrogen med verksamheten på skolan, men skolan bör tydliggöra ansvarsfördelningen mellan de två skolledarna samt utveckla skolledningens pedagogiska ledarskap. Inspektörerna bedömer att skolans kvalitetsarbete är av god kvalitet.

5. Tillgång till utbildning och omsorg

I Östra skolan ligger ansvaret för undervisning i hem- och konsumentkunskap på klasslärarna. Ingen av dessa har utbildning i ämnet, men samtliga har pedagogisk utbildning. Lärarna uppger att de inte känner till vad som står i kursplanen i ämnet, men att de ibland tillreder en enklare måltid eller bakar. Lärarna uppger att de mer teoretiska inslagen i ämnet integreras i undervisningen i andra ämnen, men att det saknas en strategi för att säkerställa att eleverna får de kunskaper de behöver för att nå målen, det görs inte heller någon samlad utvärdering av om eleverna når samtliga mål i ämnet eller inte. Den utvärdering som skolan gjort själv visar dessutom låga resultat beträffande elevernas kunskaper i

konsumентfrågor. Varken skolläningen eller lärarna vet om eleverna når samtliga mål i hem- och konsumentkunskap i årskurs 5 eller inte. Inspektörerna bedömer därför att skolan bör upprätta rutiner i syfte att kunna säkerställa att eleverna erbjuds förutsättningar att nå samtliga mål i hem- och konsumentkunskap och att rutiner bör upprättas för att följa upp elevernas resultat i ämnet.

Beträffande ämnet elevens val finns det inte utlagt på schemat. Den tid som avsätts för elevens val organiseras så att det skall genomsyra alla ämnen. Man arbetar i teman och eleverna kan då välja fördjupning inom ramen för temat. På skolan finns inte heller någon gemensam strategi för hur elevens val skall organiseras utan det får lärarna bestämma själva. Eleverna uppger att de inte känner till vad elevens val är.

Inspektörerna bedömer att skolans sätt att organisera elevens val inte är acceptabelt då det inte uppfyller författningarnas krav. Skolan skall organisera elevens val så att eleverna kan göra ett självständigt och individuellt val som ger möjlighet till breddning och fördjupning inom ett eller flera ämnen som ligger inom ramen för de nationella kursplanerna.

Undervisningen i moderna språk, sköts av inhyrda lärare från den närbelägna Britsarvsskolan, men äger rum i Östra skolans lokaler. Skolan erbjuder undervisning i spanska, tyska och franska.

På Östra skolan finns 30 elever som har rätt till modersmålsundervisning, samtliga har valt att ta del av denna undervisning. När det gäller svenska som andraspråk finns det 18 elever på Östra skolan där rektorn har bestämt att de skall läsa ämnet.

Föräldrarna får information om vad som händer i skolan via föräldramöten och via veckobrev som skickas hem till föräldrarna vid behov. Skolan skickar också hem diverse policydokument till föräldrarna. Personalen i förskoleklassen träffar ofta föräldrarna dagligen, eftersom de också arbetar på fritidshemmet på eftermiddagen. Inspektörerna bedömer att skolans information till föräldrarna är av god kvalitet.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att eleverna har tillgång till den utbildning de har rätt till, med några undantag. Vidare bedömer inspektörerna att skolan bör upprätta rutiner för att kunna säkerställa att eleverna ges förutsättningar att nå samtliga mål i hem- och konsumentkunskap. Inspektörerna bedömer slutligen att skolan skall erbjuda eleverna elevens val i enlighet med kraven i grundskoleförordningen.

6. Resurser

Östra skolan och Järlindsskolan har lärare med pedagogisk utbildning på nästan alla tjänster. Skolläningen uppger att personalomsättningen varit låg de senaste åren.

Skolan har en plan för kompetensutveckling och där finns behoven redovisade på både kollektiv och individuell nivå. Personalen uppger att alla har fått någon form av kompetensutveckling. Arbetslagen får också handledning av speciallärarna på skolan.

Skolledningen uppger att personalen sköter sina uppgifter på ett mycket professionellt sätt. Både skolledningen och eleverna uppger att de är nöjda med personalens insatser i skolan.

Skolans lokaler är anpassade för att kunna ta emot rörelsehindrade elever. Lokaler upplevs som fräscha, både skolledningen och eleverna uppger dock att idrottshallen är för liten. Skolan har dock tillgång de lokaler som behövs för undervisning i olika ämnen. Inspektörerna bedömer att lokalsituationen är godtagbar.

Personalen uppger att det finns ett tillfredsställande antal datorer och de fungerar bra och används i undervisningen. Personalen är i huvudsak nöjd med de läromedel som finns på skolan. Eleverna berättar att det arrangeras bokköpkvällar, då två elever får gå till bokhandeln och köpa varsin bok som de tror att de andra eleverna i klassen vill läsa. De inköpta böckerna hamnar så småningom i skolbiblioteket. Skolan har också ett skolbibliotek som används i undervisningen. Inspektörerna bedömer att tillgången på läromedel och datorer är godtagbar.

Sammanfattningsvis är tillgången till materiella resurser god. Vidare har huvuddelen av personalen lärarexamen och de erbjuds kompetensutveckling. Inspektörerna bedömer slutligen att lokalsituationen är godtagbar och att tillgången på läromedel är god.

Sammanfattande bedömning

Inspektörerna bedömer att verksamheten övergripande är av god kvalitet och bedrivs i överensstämmelse med författningarnas krav och läroplanens mål. Skolans arbete med elever i behov av särskilt stöd är enligt inspektörernas av mycket god kvalitet. Resultatet av skolans arbete med hälsomålen är gott och även skolans kvalitetsarbete förtjänar att framhållas. Inspektörerna uppfattar även den psykosociala och fysiska arbetsmiljön i skolan som god och anser att eleverna ges goda förutsättningar att känna sig trygga i skolan.

Det finns dock behov av insatser inom följande områden.

- Skolan bör skapa former för att analysera och följa upp elevernas resultat i samtliga kursplaneämnen.
- Skolan bör skapa rutiner så att eleverna kontinuerligt informeras om målen för undervisningen.
- Skolan bör utveckla och förbättra elevernas delaktighet i planering, genomförande och utvärdering av undervisningen.
- Skolan bör arbeta fram en mer samstämmig tolkning och tillämpning av värdegrunden.
- Skolan bör förbättra sitt handlingsprogram mot kränkande behandling.
- Skolan bör förbättra kontakterna med det omgivande samhället.
- Skolan bör förbättra informationen i samband med utvecklingssamtal i syfte att ge elever och föräldrar en tydligare bild av elevens utveckling i samtliga ämnen.

- Rektorernas pedagogiska ledarskap bör tydliggöras liksom ansvarsfördelningen dem emellan.
- Skolan bör skapa rutiner i syfte att säkerställa att eleverna ges förutsättningar att nå samtliga mål i hem- och konsumentkunskap och att rutiner upprättas för att följa upp elevernas resultat i ämnet.

Det finns också sådana brister i verksamheten att författningarnas krav inte uppfylls. Bristerna inom nedan angivna områden skall snarast åtgärdas.

- Skolan upprättar inte åtgärdsprogram för de elever som är i behov av särskilt stöd på grund av att de är involverade i kränkande behandling (5 kap. 1 § grundskoleförordningen).
- Elevens val anordnas inte i enlighet med författningarna (2 kap. 19–20 §§ i grundskoleförordningen).

Datum	Ort
2005-12-16	Stockholm

Tomas Johansson

Tommy Bucht